

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ บทบาทชายหญิงในการจัดการทรัพยากรของระบบเกษตรในอำเภอจางปา

ประเทศเนปาล

ชื่อผู้เขียน

นายอัสด้า บาฮาคู บิสต้า

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาเกษตรศาสตร์เชิงระบบ

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.พัฒนา เจียรวิริยะพันธ์ ประธานกรรมการ

รศ.ดร.เบญจพรรณ เอกะสิงห์ กรรมการ

อ.พฤษัย ยิบมันตะสิริ กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้หญิงนั้นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนา ความก้าวหน้าของผู้หญิงนั้นเป็น

ศูนย์กลางในการมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษานี้ได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบการมีส่วนร่วม

ร่วมของชายและหญิงในการร่วมกันทำกิจกรรมทางการเกษตร โดยทำการศึกษาจากการผลิตพืช

และการเลี้ยงสัตว์ในตำบล จาปาของประเทศเนปาล การวิจัยครั้งนี้ยังพยายามที่จะค้นหา

สถานการณ์ของผู้หญิงโดยคำนึงถึงการเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรการผลิตและค้นหาปัจจัยที่เป็น

อุปสรรคต่อการเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรเหล่านั้น

เพื่อแสดงสภาพของทั้งตำบล ได้มีการเก็บข้อมูลจากชุมชนสองแบบกล่าวคือ ผู้อพยพจาก

เขาและท้องถิ่น โดยแยกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสามระดับ คือ ฐานะดี ปานกลางและยากจน

การสำรวจอย่างมีแบบแผนและเทคนิคการสำรวจชนบทอย่างรวดเร็วและมีส่วนร่วมถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและจำเป็น

การศึกษาถึงภาระหน้าที่ประจำวันแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงใช้เวลาในการทำงานมากกว่าผู้ชาย ทั้งในฤดูหนาวและฤดูฝน ทั้งชายและหญิงทำงานเท่ากันตลอดช่วงเดือนมิถุนายน กรกฎาคม ตุลาคม และพฤศจิกายน นอกจากนั้นภาระหน้าที่ของผู้หญิงจะมีมากกว่าในช่วงเดือนมกราคม มีนาคม เมษายน และกันยายน ขณะที่ผู้ชายจะมีงานมากกว่าในเดือนกุมภาพันธ์และธันวาคม

ในการผลิตข้าวนาลุ่ม ข้าวสาลี และข้าวโพด ผู้หญิงมีส่วนร่วม 35.2, 32.3 และ 37 เปอร์เซ็นต์ของงานทั้งหมดตามลำดับ อย่างไรก็ตามในกิจกรรมที่ต้องใช้แรงงานละเอียดพบว่าผู้หญิงมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ชาย เช่น ในกรณีของการผลิตฝัก ผู้หญิงมีส่วนร่วมถึง 67 เปอร์เซ็นต์โดยสูงกว่าฝ่ายชายอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนั้นผู้หญิงยังมีส่วนร่วมถึง 56.8 เปอร์เซ็นต์ในการผลิตปศุสัตว์ และมากกว่า 75 เปอร์เซ็นต์ในการเลี้ยงสัตว์ขนาดเล็ก แต่จากการศึกษาพบว่าผู้ชายมีส่วนร่วมในการเลี้ยงกระบือถึง 58 เปอร์เซ็นต์สูงกว่าผู้หญิงอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาถึงรูปแบบการใช้แรงงานชี้ให้เห็นว่าในแต่ละปีผู้หญิงใช้เวลา 290 วันทำงานขณะที่ผู้ชายใช้ 246 วันทำงานในการทำการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ โดยผู้ชายจะใช้วันทำงานมากกว่าในการผลิตข้าวนาลุ่ม ข้าวสาลีและข้าวโพด และการดูแลกระบือ ขณะที่ผู้หญิงใช้วันทำงานมากกว่าในการปลูกฝัก การเลี้ยงวัว แพะ หมู และสัตว์ปีก

การศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างชายและหญิงในด้านของการเป็นเจ้าของที่ดิน โดยผู้หญิงจะมีส่วนในการเป็นเจ้าของที่ดินเพียง 19 เปอร์เซ็นต์ของที่ดินทั้งหมด และไม่มีสิทธิเต็มในการขาย จำนอง ให้เช่า และเลือกตัดสินใจปลูกพืชตามที่ต้องการบนผืนดินที่ตนเป็นเจ้าของ นอกจากนั้นผู้หญิงยังสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้เพื่อการเกษตรในระบบ

ได้อย่างจำกัดและยังได้รับการอนุมัติเพียงแค่ 9 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น เมื่อพิจารณาบทบาทในการตัดสินใจพบว่า ผู้หญิงมีส่วนในการตัดสินใจเพื่อกู้ยืมเงินและการใช้เงินทุนในกิจกรรมทางการเกษตร 5 และ 11.7 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ และถึงแม้ว่าผู้หญิงจะมีส่วนอย่างชัดเจนในการช่วยหาเงินรายได้ของครอบครัว แต่การเข้าถึงรายได้นั้นกลับมีน้อย การศึกษายังสะท้อนให้เห็นว่าการให้ความรู้และการส่งเสริมการเกษตรนั้นไม่เพียงพอต่อการเข้าถึงของผู้หญิง การประเมินบทบาทของผู้หญิงในการทำการตัดสินใจแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงมีส่วนตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ก่อนข้างต่ำในการผลิตธัญพืชและปศุสัตว์ 20 และ 28 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ อย่างไรก็ตามในการผลิตผักและการเลี้ยงสัตว์ขนาดเล็ก ผู้หญิงนั้นมีส่วนในการตัดสินใจถึง 41 และ 48 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ในส่วนของกิจกรรมในครัวเรือน การร่วมตัดสินใจเป็นเรื่องธรรมดา โดย 55 เปอร์เซ็นต์ของทั้งหญิงและชายมีส่วนร่วมเช่นเดียวกัน

ผลจากการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่ามีความแตกต่างไม่มากนักในด้านการแบ่งงานรับผิดชอบของผู้หญิงทั้งที่อพยพมาจากภูเขาและในท้องถิ่น ผู้หญิงในชุมชนที่อพยพมาจากภูเขานั้นมีโอกาสเป็นเจ้าของที่ดินมากกว่าผู้หญิงท้องถิ่น ถึงแม้ว่าทั้งสองกลุ่มจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยในกิจกรรมที่แตกต่าง แต่ทั้งชายและหญิงจากชุมชนที่อพยพมาจากภูเขาต่างร่วมกันทำการตัดสินใจทั้ง

การค้าขาย การจ้างงาน การเช่าที่ดิน การเลือกชนิดพืชปลูก การกู้ยืมเงิน และการใช้ทุนในการผลิตทางการเกษตรมากกว่าผู้หญิงในชุมชนท้องถิ่น โดยส่วนตัวผู้หญิงในชุมชนที่อพยพมาจากภูเขามีสวนในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตธัญพืชและผักและการเลี้ยงสัตว์ อย่างไรก็ตามทั้งชายและหญิงจากชุมชนท้องถิ่นต่างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการผลิตพืชไร่ ผัก และการเลี้ยงสัตว์มากกว่า

การศึกษาายังแสดงให้เห็นว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการแบ่งงานกัน
กิจกรรมที่แตกต่างของการผลิตพืชและสัตว์ท่ามกลางผู้หญิงที่มีฐานะยากจน ปานกลาง และร่ำรวย
แต่กลับพบว่าผู้หญิงในชนชั้นที่ยากจนเป็นเจ้าของที่ดินคิดเป็นเปอร์เซ็นต์สูงกว่าผู้หญิงในชนชั้น
ทางเศรษฐกิจอื่นๆ และยังสามารถมีสิทธิในการตัดสินใจโดยเปรียบเทียบกับผู้หญิงในชนชั้นทาง
เศรษฐกิจที่สูงกว่า แต่การร่วมกันตัดสินใจของทั้งชายและหญิงนั้นจะเป็นเรื่องธรรมดามากกว่าใน
ชนชั้นที่มีฐานะปานกลางและร่ำรวย

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยต่างๆ ที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมความไม่เท่าเทียมกันและการ
แบ่งแยกของผู้หญิงในครอบครัวและสังคม ได้แก่ ความยากจน ภาระงานที่มากเกินไป การไร้
การศึกษา การขาดการตระหนักรู้ กฎหมายที่ถูกควบคุมด้วยการให้คุณค่าแบบโบราณ
ขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมและการประเมินค่าที่ไม่ยืดหยุ่น ขาดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ
ในการปฏิบัติ การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เหมาะสม และขาดความสนใจอย่างเพียงพอจากผู้กำหนด
นโยบายและผู้มีหน้าที่ในการพัฒนา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	Gender Roles in Resource Management of Agricultural Systems in Jhapa District, Nepal	
Author	Mr. Hasta Bahadur Bista	
Degree	Master of Science (Agriculture) Agricultural Systems	
Thesis Advisory Committee	Asst. Prof. Dr. Pattana Jierwiriya	Chairperson
	Assoc. Prof. Dr. Benchaphun Ekasingh	Member
	Lect. Phrek Gypmantasiri	Member

Abstract

Women are the key actors of development process. The advancement of women is central to achieve sustainable development goals. This study analyzes patterns of men and women's involvement in agricultural activities associated with the production of crops and livestock in Jhapa district of Nepal. The research explores the situation of women regarding the access and control of productive resources and also to find out factors that inhibit the access and control over such resources.

Two broad communities viz. hill migrated and local, with three economic strata from each community were identified to represent the whole district. Formal survey and participatory rapid rural appraisal (PRA) technique were employed as research tools to gather the necessary data and relevant information.

The study of daily work load revealed that women spent more hours than men in both winter and rainy seasons. Women had more workload in January, March, April and August while men had workload in February and December.

In paddy, wheat and maize production women contribution were 35.2, 32.3 and 37 percent, respectively. However, their share in labor-intensive activities such as paddy transplanting, farmyard manure carrying, weeding, and harvesting of crops was found significantly greater than men. In case of vegetable production women contributed 67 percent which was significantly higher than that of their male counterpart. Women contributed 56.8 percent in cattle and more than 75 percent in small animals rearing. From the study it was found that men's contribution in buffalo rearing was 58 percent which was significantly higher than that of women. The study of labor use pattern indicated that women spent 290 mandays and men spent 246 mandays in agricultural and animal production in a year. Men spent more mandays in buffalo rearing and paddy, wheat, and maize production while the women spent more mandays in vegetable cultivation and cow, goat, pig and poultry rearing.

The study showed that there was significant disparity between men and women in term of land ownership, as women hold only 19 percent of total land. Women access in agricultural credit through formal sources was limited and they received only 9 percent credit. With regard to decision making, 5 and 11.7 percent of women were involved in making decision on taking loan and using the capital in agricultural activities respectively. Eventhough, women contributed substantially to the household income earnings, their access to income was still low. The study also reflected that agricultural extension services were not adequately accessed by rural women. Assessment of women's roles in decision-making showed that 20 and 28 percent of women were involved in decision making of cereal production and large animal rearing respectively. However, 41 and 48 percent of women were involved in making decisions of vegetable cultivation and keeping small animals respectively. In case of household activities, joint decisions were common practices in which 55 percent of both women and men jointly involved in making such decisions.

The result of analysis indicated that there was not much difference in work shared by the women of hill migrated and local communities. Women of hill migrated community owned more land than the women of local community. Although, women of both communities had less access to decision making in different activities, more

men and women of hill migrated community jointly made decisions regarding selling, mortgaging, renting land, selecting the crops of their choices, taking credit and using capital in agricultural production than women of local community. Individually more women of hill migrated community were engaged in decisions making related to cereal and vegetable production and animal rearing. However, more men and women of local community made decisions jointly in crop and vegetable production, and animal raising.

The study also showed no significant difference in labor share in different activities of crop and animal production among women of poor, medium and rich economic classes. The women of poor economic class owned higher percentage of land than the women of other economic classes. Women of poor economic class also had more access on decision making rights relative to women of higher economic classes but joint decisions by both men and women were more common in medium and rich economic classes.

The poverty, workload, illiteracy, lack of awareness, patriarchal values dominated laws, rigid traditional social norms and values, lack of effective implementation of existing policies, inadequate enforcement of existing laws and inadequate attention from the policy makers and development workers etc. were some key factors contributing to inequality and discrimination of women within the household and society as well.